

1993/94

משק מודל - העשרה בפד"ח בגידול מלון אביבי בהדלייה

רבקה אופנברך, רמי גולן - מו"פ ערבה תיכונה

שלמה קרמר, יורם צביאלי - שה"מ - לשכת הדרכה נגב

היקף גידול המלון האביבי במבנים מהווה חלק נכבד משטחי החקלאות בערבה. עלייה ביבול ואיכות התקבלה עם המעבר לגידול בהדלייה. בנסינות ובמשקי מודל התקבלה בעונות האחרונות תגובה טובה של הגידול ליישום פד"ח במערכת ניסיונות, אך עדיין קיימות בעיות ביישום שיטת הגידול בהעשרה בשטחים מסחריים. למטרות לימוד והתמודדות עם בעיות אלו, התבצעה בעונת 93/4 תצפית גידול ("משק מודל") במשק דוד אמויאל בחצבה. הזנים C-8 וערבה נשתלו ב-12/12/93.

התצפית התבצעה בשני מבנים זהים בהיקף של דונם כל מבנה. העשרה בפד"ח התבצעה במבנה אחד באמצעות מערכת בקרה C-900 ("אלדר") והחלה עם תחילת חנטה בתחילת חודש ינואר והסתיימה באמצע מרץ. מקור גז הפד"ח היה מיכלים מיוחדים (דואר), במיכל 180 ק"ג גז בלחץ גבוה. הצריכה הגיע ל-4.5 טון פד"ח לדונם.

במבנה בו התבצעה העשרה היו וילונות בגג ללא כיסוי ברשת נגד חרקים, בעוד מבנה הביקורת היה ללא איורור גג. בקורות הצדדיים של המבנה המועשר (וילונות הצד) היתה רשת נגד חרקים. וילונות האיורור לא נאטמו לגמרי בזמן הסגירה, עקב כך היתה חדירה של מזיקים (כנימת עש, כנימת עלה) דבר שהביא לצורך בריסוסים רבים בהשוואה לחממת הביקורת ובעקפיין לנזקי צריבות בחממה המועשרת.

בחלק מהמבנה, באזור בו גדל הזן C-8, חדר נחשול מים כתוצאה מגשמים וניקוז לא טוב של המרזבים. עודפי המים הביאו בהמשך העונה למחלות קרקע והתמוטטות מספר רב של צמחים. בחממת הביקורת התפתחו הצמחים ללא הפרעות חיצוניות (אקלים, מזיקים).

לאורך תקופת העשרה היו ימים בהם לא התבצעה כלל העשרה, עקב תקלות בהפעלתה או ממחסור זמין של פד"ח. בחלק מימי העשרה רמת הפד"ח במבנה לא הגיעה לערך הרצוי כתוצאה מבעיות בספיקת הגז (קפיאת הווסת) ובנוסף, יש להניח, שהיתה דליפת גז כתוצאה מוילונות גג שלא אטמו את הפתחים בצורה טובה.

למרות גורמים חיצוניים שונים הקשורים למבנים ולהפעלת המערכת, התקבלו יכולים גבוהים יותר בטיפול העשרה ב-2 הזנים. נמצאה הבכרה משמעותית. עד אמצע מרץ בזן ערבה נקטף 1.3 טון לדונם בהשוואה ל-400 ק"ג בבקורת. (מצורף גרף המראה את מהלך הצטברות היבול לאורך עונת הקטיף). בקטיף מוקדם התמורה לק"ג גבוהה בהשוואה לקטיף מאוחר. התקבלה עלייה מסויימת בגודל הפרי, ולגודל פרי בתקופה הראשונה יתרון שוקי.

בבדיקות האיכות שנעשו, נמצאה איכות גבוהה למלונים בטיפול העשרה בשני הזנים, הבדל רב נמצא בהקטנת ההתמוטטות החיצונית בטיפול העשרה בהשוואה לביקורת.

סיכום ומסקנות

- * להעשרה יעילה בפד"ח ובמיוחד במבנה גדול, יש הכרח בהכנה מושלמת של המבנה: אטימותו ברשתות ווילונות ושליטה מבוקרת על הפתחים.
- * יש להבטיח הספקת גז בספיקה גבוהה ומספקת לשטח המועשר: ע"י חימום הווסת - ישירות באמצעות גוף חימום או בעקיפין ע"י טבילתו בנוזל מחומם (מים, שמן).

למרות התקלות הרבות בהפעלת המערכת, התקבלה תגובה טובה של צמחי המלון להעשרה בפד"ח כפי שנמצאה בניסיונות שנערכו בשנים האחרונות.

גרף מס' 1 - תגובת מלון להעשרה בפד"ח בחממות

מהלך הצטברות היבול במהלך העונה

משק דוד אמויאל - חצבה - אביב 1984

